

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2021.44.245080>

УДК 347.9.965

О. М. Борщевська, канд. юрид. наук, доцент
Одеський національний морський університет
Кафедра цивільного і трудового права
вул. Мечникова, 34, Одеса, 65029, Україна
e-mail: elennika@bigmir.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2549-429X>

ПРАВОВА СУТНІСТЬ МЕДІАЦІЇ ТА ПРОЦЕСУ МЕДІАЦІЇ ДЛЯ БЕЗКОНФЛІКТНОГО ВИРІШЕННЯ СПОРУ

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що в сучасному світі нагальною потребою все більше стає необхідність оперативно, законно, а головне справедливо вирішити спір, який виник між сторонами. Наразі все більш популярною стає така діяльність як медіація. В статті надається визначення медіації та процесу медіації як понять в співвідношенні статички та динаміки, визначаються їх ознаки та головні принципи, якими слід керуватися при медіації та медіаційному процесі. Надаються пропозиції щодо ефективного втілення цього інституту в сучасне законодавство, а також вимоги до осіб, які мають здійснювати медіаційну діяльність. Завдання даної статті, корелюючи з висновками та пропозиціями, полягають у відокремленні правових інститутів медіації та процесу медіації, як статичного поняття та динамічного процесу; визначенні загальних ознак, як ознак медіації та спеціальних ознак як ознак медіаційного процесу; визначенні спеціальних принципів властивих саме процесу медіації; обґрунтуванні на законодавчому рівні базових освітніх вимог до медіатора та етичних правил медіатора.

Ключові слова: медіація, процес медіації, судочинство, ознаки медіації, принципи медіації, освіта медіатора.

Постановка проблеми. В сучасному світі нагальною потребою все більше стає необхідність оперативно, законно, а головне справедливо вирішити спір, який виник між сторонами. Наразі все більш популярною стає така діяльність як медіація. Інститут медіації не є повною мірою новим. Він, як явище, був відомий ще за часів стародавнього світу, але звісно не називався медіацією хоча сутність вирішення конфлікту швидко та справедливо вже визначала його як прогресивний засіб. В статті надається визначення медіації та процесу медіації як понять в співвідношенні статички та динаміки, визначаються їх ознаки та головні принципи, якими слід керуватися при медіації та медіаційному процесі. Надаються пропозиції щодо ефективного втілення цього інституту в сучасне законодавство, а також вимоги до осіб, які мають здійснювати медіаційну діяльність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженнями в галузі медіації свого часу займалися та займаються ряд відомих вчених та практиків таких як О. М. Боброва, Ю. С. Канарик, З. В. Красіловська, Н. М. Крестовська, О. С. Можайкіна, Л. Д. Романадзе та інші. Дослідження мають прикладний характер з точки зору висвітлення правових проблем втілення інституту медіації до законодавства України.

Мета даної статті полягає у визначенні правової сутності медіації у широкому розумінні через відокремлення правових інститутів медіації та процесу медіації, як статичного поняття та динамічного процесу; визначенні загальних ознак, як ознак медіації та спеціальних ознак як ознак медіаційного процесу; визначенні спеціальних принципів властивих саме процесу медіації; обґрунтуванні на законодавчому рівні базових освітніх вимог до медіатора та етичних правил медіатора.

Виклад основного матеріалу. З огляду на світові тенденції розвитку суспільства, зокрема, в правовому, на перший план виходять питання безконфліктного вирішення спору. З теорії права до теперішнього часу було відомо, що всі спірні ситуації можуть

бути вирішені тільки за допомогою суду. Суд у сукупності всіх інстанцій, в цьому сенсі займав, в широкому розумінні цього слова, безальтернативну позицію.

Свого часу альтанку альтернативного судочинства намагалися зайняти третейські суди. Вони діють, але наразі немає великого попиту на таке судочинство, з огляду на те, що все одно процедура розгляду справи є заздалегідь заснованою на спорі і вирішується у змагальному порядку.

Можна навести приклади й міжнародного арбітражу, де справа теж вирішується з огляду на окремі принципи судочинства, а також приклади врегулювання спору за участю судді до початку розгляду справи по суті, але, слід віддати належне медіації, як найбільш прагматичному та оперативному інструменту вирішення спору на противагу загальній системі судочинства з огляду на її особливі ознаки та принципи.

Саме тому правова спільнота, вирішуючи питання щодо безконфліктності та оперативності вирішення спорів, пішла шляхом запровадження інституту медіації.

Слід зазначити, що інститут медіації не новий з огляду на історичний контент його наповнення.

Ще у стародавніх цивілізаціях прототип вирішення спору авторитетною особою, зазвичай старійшиною, був єдиним шляхом погашення конфлікту. Звісно, говорити про правила проведення, врахування тих сучасних принципів, які пропонуються при вирішенні спору за допомогою процедури медіації тоді не йшлося. Але такий історичний приклад свідчить про те, що психіка людини готова саме для такого роду вирішення конфлікту.

На сьогоднішній час визначення медіації на законодавчому рівні в Україні не визначено. Були спроби розгляду та прийняття законопроектів у 2015 році – законопроект «Про медіацію» № 3665 від 17 грудня 2015 року [1] та у 2019 році – урядовий законопроект «Про медіацію» № 27062 [2]. Але обидва вони не були прийняті за основу та відхилені. У Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи щодо медіації в цивільних справах від 18 жовтня 2002 року, медіація визначена як «процес вирішення спору, під час якого сторони ведуть переговори на предмет спірних питань з метою досягнення угоди за допомогою одного або більше медіаторів» [3].

До речі, законопроект від 2015 року містив таке визначення медіації як альтернативний (позасудовий) метод вирішення спорів, за допомогою якого дві або більше сторони спору намагаються в рамках структурованого процесу, самостійно, на добровільній основі досягти згоди для вирішення їх спору за допомогою медіатора. Це визначення майже відповідало тим науковим пошукам щодо визначення медіації в правовому суспільстві ще в 2006 році в Україні, як «метод мирного вирішення спорів за допомогою незалежної третьої особи або установи, що використовується сторонами» [4, с. 35]. А вже проект 2019 року визначає медіацію як добровільну, позасудову, конфіденційну, структуровану процедуру, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів. Це визначення також перегукується з визначенням, яке в свій час надала О.С. Можайкіна, в якому вона визначає медіацію як «структуровану, добровільну та конфіденційну процедуру позасудового врегулювання спору (конфлікту), в якій медіатор (посередник) допомагає сторонам у розумінні їхніх інтересів та пошуку ефективних шляхів досягнення взаємоприйняттого рішення» [5, с. 55].

Ще один законопроект «Про медіацію» від 19 травня 2020 року № 3504, який вже пройшов перше читання та підготовлений наразі до другого читання визначає медіацію як «добровільну, позасудову, конфіденційну, структуровану процедуру, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів» [6]. Тобто повністю повторює визначення надане в законопроекті 2019 року.

Але, на погляд автора, не можна погодитися з вищенаведеними визначеннями медіації, оскільки медіація та процедура медіації в такому разі змішуються у понятійному апараті.

Вбачається що саме медіація – це план вирішення конфлікту, базисна основа для саме процедури медіації. Медіація це інструмент для процедури медіації. Тому медіацію слід визначити як соціально-психологічну діяльність для позасудового вирішення спору, яка опосередковується процесом медіації, її процесуальними (процедурними) діями для досягнення найефективнішого результату, які містять в собі юридичний інструментарій.

Ознаками медіації в такому сенсі є:

1. Соціально-психологічна діяльність. Таке твердження базується з огляду на саму сутність медіації як діяльності, яка направлена на сприяння вирішенню за допомогою юридичного та психологічного інструментарію тих соціальних конфліктів, які виникли між сторонами. Медіація як діяльність передбачає, посередництво («mediate»), але на підставі певних правил, які окреслюються принципами її принципами (засадами діяльності). Тому визначаючи медіацію з точки зору соціальноспрямованої діяльності, яка насамперед має розставити психологічно виважені акценти задля дотримання ознаки добровільності процесу медіації. Оскільки добровільність є однією з головних ознак медіації на відміну від розгляду справи в суді, де добровільність не є ознакою чи, навіть, принципом, на підставі якого розглядається спір. Саме психологічна виваженість та відповідні вміння медіатора в цьому сенсі опосередкує досягнення добровільності розв'язання спору.

2. Опосередкованість певною процедурою. Будь-яка діяльність повинна вкладається в певні рамки, тобто бути опосередкованою правилами чи певною процедурою. Так медіація теж не є виключенням з цього правила. Навіть, якщо дотепер, поняття медіації не визначено на законодавчому рівні повністю природньо розуміти, що така діяльність, за допомогою якої має розв'язатися спірне питання, повинна підпорядковуватися певним правилам. На законодавчому рівні вони також не визначені, тому ці правила випрацьовуються з огляду на загально психологічні прийоми ведення групової співбесіди. Тому так важливо медіатору мати фахові навички психолога для конструювання та структуризації зустрічі задля досягнення заздалегідь визначеної мети справедливого вирішення спору.

3. Наявність юридичного інструментарію. Наявність такої ознаки зумовлена тим, що сторонам потрібно досягти рішення, яке б не порушувало нічийих прав – прав сторін, третіх осіб тощо. Такий результат може бути досягнений тільки за допомогою тих правових засобів, які існують в державі та за допомогою яких медіатор може вести діяльність, кінцевою метою якої є добровільне справедливе рішення для обох сторін, але воно буде законним по своїй суті. Судові рішення на відміну від рішень, які приймаються в процесі медіації можуть бути по своїй формі повністю законними, але за сутністю не справедливими. І саме тим рішення прийняте за допомогою медіації відрізняється від судового засідання. А справедливе законне рішення це самий найефективніший результат.

4. Найефективніший результат. Така ознака в повній мірі повинна відображати той результат домовленості між сторонами, щоб таке рішення не потребувало з об'єктивних причин перегляду. Більш того це взагалі мета кожного судді – розглянути справу таким чином щоб сторони були задоволені і рішення не потребувало перегляду. Але, з огляду на те, що судова процедура не передбачає ознаки добровільності, то перспектива перегляду судових рішень є більш вигодою ніж усталеність медіаційного рішення. Таким чином, завдяки медіації можна вирішити спір більш оперативно та якісно з огляду справедливості та законності.

Щодо процесу медіації, то його можна визначити як сукупність добровільних процедур завдяки яким можна досягнути позитивного вирішення питання, яке виноситься на розгляд, за допомогою правового та психологічного інструментарію, де прикінцеве рішення буде мати законну силу.

Ознаками процесу медіації є:

1. Добровільність процедури. Одна з найважливіших ознак, яка відрізняє процес медіації від судового процесу. Якщо в судовому процесі задіяні сторони, бажання яких є вимушеними хоча б з одного боку, оскільки основа судового процесу це спір, який не може бути врегульований мирним шляхом, шляхом домовленостей однієї сторони з іншою. Для медіації саме добровільність вважається головною запорукою вирішення питання. Тут можна порівняти процес медіації з мировою угодою у суді чи з врегулюванням спору за участі судді. В будь-якому разі два останніх варіанта виходять з первісної природи спору, де сторони не бажали вирішити конфлікт добровільно у правовому полі. І те що згодом сторони погодилися вирішити справу за допомогою мирової угоди чи врегулювати спір за участю судді – це вимушена міра, хоча й збалансована вторинною ознакою добровільності. Тому процес медіації завжди заснований на первісній ознаці добровільності, як запоруки доброї волі всіх сторін вирішити питання як законно, так і справедливо.

2. Використання психолого-юридичних засад. Особливість медіаційного процесу з огляду на вищеперелічені ознаки є такою, що зумовлює не тільки юридичну направленість вирішення спору, але й вміння медіатора використати знання психології людини для по-перше, збереження нейтральності та неупередженості, по-друге, вміння направити діалог сторін в найзручніше русло, завдяки якому питання може бути вирішено якнаймога оперативніше та вигідніше для обох сторін. Завдяки лише юридичним інструментам цього зробити неможливо, оскільки юриспруденція ґрунтується тільки на нормах, визначених в законі, який є на жаль абстракцією до кожного індивідуального казусу. Тому для того щоб сторони почувалися комфортно необхідно запроваджувати в медіаційний процес психологічний інструментарій, який би обґрунтовував ті, іноді, не зручні позиції, які можуть виникнути при діалозі. Тому вважається за доцільне на майбутнє врахувати в законопроекті «Про медіацію» наявність у медіатора базової юридичної освіти та фахового професійного рівня з психології. Це надасть можливість якісно та безболісно вирішити питання, які ставляться для вирішення в процесі медіації.

3. Законність остаточного рішення. Така ознака процесу медіації в принципі є однаковою з судовим рішенням. Оскільки виконати угоду, яка закріплена в результаті домовленості досягнутої в процесі медіації можна лише, якщо результати такої домовленості є законними та не зачіпають прав та інтересів інших осіб. Більш того рішення, яке досягнуте в процесі медіації повинно бути завірене медіатором та обов'язкове до виконання сторонами. Так частина 1 статті 19 законопроекту «Про медіацію» 2019 року [2] закріплено, що «угода за результатами медіації повинна містити спільне рішення сторін медіації про врегулювання конфлікту (спору) та є обов'язковою для виконання сторонами». Але обов'язковість виконання угоди, яка досягнута в процесі медіації повинна мати ті ж гарантії виконання що й судові рішення, оскільки угода має бути заснована на законі і не по іншому.

В зв'язку з цим слід звернути увагу на ті принципи, які визначалися в статті 3 законопроекту України «Про медіацію» 2019 року як «добровільність, конфіденційність, незалежність та нейтральність медіатора, неупередженість медіатора, самовизначення та рівність прав сторін медіації» [2]. Тут слід додати ще принципи законності, справедливості та розумності вирішення спору за допомогою процесу медіації. Це основні принципи, на яких має будуватися весь процес медіації.

Але слід визначити ще спеціальні принципи, які властиві саме процесу медіації такі як:

1. Чітке структурування процедурних питань медіаційного процесу. Це можна порівняти зі стадіями судового процесу. Чітка градація стадій для медіатора важлива як таймінг проведення зустрічі. В цілому можна погодитись, що процес медіації має менш виражені межі між стадіями. Це зумовлюється тим що сама медіація, як вже вказувалося вище, є соціально-психологічною діяльністю, яка опосередковується юридичним

інструментарієм. Тому з точки зору психології учасників неможна чітко визначитися з граничними періодами чи межами стадій. Але з точки зору принципу оперативності, якій має бути властивим судочинству такі стадії мають визначатися теоретично для планування ведення процесу медіації для унеможливлення затягування цього процесу.

2. Сприяння відновленню довіри і взаємоповаги між сторонами, нейтрального сприяння медіатора переговорам для досягнення виваженого взаємовигідного законного рішення. Цей принцип є суто процесуальним, більш того для його дотримання необхідно чітко відчувати настрій сторін, вміти вірно оцінити психологічний стан сторін, свій психологічний стан. Психологічний стан медіатора на предмет його неупередженості та нейтральності повинен бути оцінений за допомогою сторонньої незацікавленої оцінки. І цей механізм потрібно розробляти у етичних правилах медіаторів – хто, на яких підставах та яким чином зможе оцінювати внутрішній стан медіатора та надавати висновок чи відповідає певний медіатор вимогам, які ставляться до його професійної діяльності.

3. Самостійність сторін у вирішенні спору. Це дуже незвичний принцип в національному законодавстві, оскільки менталітет людини, на жаль в більшості випадків, спрямований на те, що за наявності конфлікту треба доводити свою правоту, навіть якщо ти не правий. Тому закріплення такого принципу як самостійність сторін при вирішенні спору для процесу медіації є дуже важливим і його втілення можливе лише завдяки загальній правовій всеосвіті. З цієї точки зору право, психологія та формування правового менталітету є поняттями взаємодоповнюючими. Оскільки взагалі саме виконання принципів права у сенсі його найважливішого завдання – дотримання справедливості, повинно в ідеалі досягатися не примушуванням до виконання, а розумінням що є справедливим та законним і реалізацією цього принципу саме з цих позицій осмислення.

Також, у законопроектах «Про медіацію» не розглядаються питання можливого оскарження угоди, яка укладена в процесі медіації. Законодавець в цьому сенсі стоїть на позиціях того, що це добровільна угода, а не судове рішення, яке може бути прийнято всупереч сподіванням сторін. Тому вважається що для такої угоди оскарження недоцільне. Але, якщо припустити, що одна зі сторін не виконує певним часом умови угоди чи після укладення такої угоди відмовиться від неї. Тут можна визначити продовження спору. Таким чином, треба передбачити в законопроекті чи певний вид судового провадження, наприклад, постмедіаційне провадження, з врахуванням матеріалів, які розглядалися при медіації чи передбачити можливість надання оскарження такої угоди при певних умовах, наприклад, якщо відомості, які розглядалися в процесі медіації одна зі сторін чи обидві сторони перекручували, чи з'ясується що медіатор зловживав чи своїм становищем чи наданими йому правами.

З вищевикладеного можна зробити висновок про те, що поняття медіації та сам процес медіації та його наповнення потребують серйозних правових досліджень з врахуванням психологічних компонентів проведення цих вишукувань.

Таким чином, права сутність медіації та процесу медіації полягає в чіткому законодавчому визначенні через відповідні ознаки вищезгаданих понять тих принципів завдяки яким медіація та процес медіації зможуть стати рівноцінним інструментом для вирішення спорів з найвищим ефектом позитивізму щодо захисту прав та інтересів сторін.

Висновки і пропозиції. Отже, можна визначити що медіація – це інструмент для досягнення справедливості. А процес медіації – це шлях яким чином досягається справедливість та за допомогою якого інструментарію. Для цього доцільно запровадити:

1. Роз'єднання поняття медіації та процесу медіації як плану вирішення конфлікту, базисну основу для саме процедури медіації як сукупності добровільних процедур завдяки яким можна досягнути позитивного вирішення питання, яке виноситься на розгляд, за допомогою правового та психологічного інструментарію, де прикінцеве рішення буде мати законну силу.

2. Визначення ознак медіації як загальних ознак через розуміння її як соціально-психологічної діяльності опосередкованою певною процедурою за наявності юридичного інструментарію задля досягнення найефективнішого результату.

3. Виділення спеціальних ознак, які властиві саме для процесу медіації та визначають його як добровільну процедуру з використанням психолого-юридичних засад для досягнення медіаційної угоди як остаточного законного рішення.

4. Визначення спеціальних принципів властивих саме процесу медіації таких як чітке структурування процедурних питань медіаційного процесу, сприяння відновленню довіри і взаємоповаги між сторонами, нейтрального сприяння медіатора переговорам для досягнення виваженого взаємовигідного законного рішення, самостійність сторін у вирішенні спору.

5. Необхідність закріплення обов'язкових умов діяльності медіатора щодо його освіти як базової юридичної освіти та другої освіти чи магістерської освіти за фахом психології. Тоді такого фахівця можна допускати до навчання в галузі медіації. Це зумовлено буде тим, що такі знання та вміння необхідні для передбачення та нівелювання конфлікту задля випрацювання справедливого та розумного кінцевого рішення, процес прийняття якого зможе вести тільки людина з відповідною спеціальністю та фахом.

6. Підкреслюється необхідність розроблення етичних правил медіатора, як особи, яка весь час ведення процесу медіації повинна дотримуватися принципу неупередженості та нейтральності позиції щодо сторін.

7. Пропонується на законодавчому рівні передбачити можливість оскарження медіаційної угоди при певних умовах, наприклад, якщо відомості, які розглядалися в процесі медіації одна зі сторін чи обидві сторони перекручували, чи з'ясується що медіатор зловживав чи своїм становищем чи наданими йому правами.

Список використаної літератури

1. Проект Закону України «Про медіацію» № 3665 від 17.12.2015 р. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57463.
2. Проект Закону України «Про медіацію» № 2706 від 28.12.2019 р. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67831
3. Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи щодо медіації в цивільних справах від 18 жовтня 2002 р. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/Rec_2002_10_2002_09_18_1.pdf.
4. Боброва О. М. Відновне правосуддя. Особливості впровадження процедури медіації: європейський досвід. К.: Наш час; 2006. 459 с.
5. Можайкіна О. С. Поняття та зміст основних принципів медіації в цивільно-правових відносинах. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 5. С. 55-58.
6. Проект Закону України «Про медіацію» від 19.05.2020 р. № 3504 Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68877.

References

1. Proyeckt Zakonu Ukrayiny «Pro mediatsiyu» № 3665 vid 17.12.2015. Ofitsiyyny sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57463 [in Ukrainian].
2. Proyeckt Zakonu Ukrayiny «Pro mediatsiyu» № 2706 vid 28.12.2019. Ofitsiyyny sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67831 [in Ukrainian].
3. Rekomendatsiyi Komitetu Ministriv Rady Yevropy shchodo mediatsiyi v tsyvil'nykh spravakh vid 18 zhovtnya 2002. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/Rec_2002_10_2002_09_18_1.pdf – Nazva z ekranu [in Ukrainian].
4. Bobrova O. M. (2006). Vidnovne pravosuddy. Osoblyvosti vprovadzhenya protsedury mediatsiyi: yevropeys'ky dosvid. K.: Nash chas; 459 s. [in Ukrainian].
5. Mozhaykina O. S. (2017). Ponyattya ta zmist osnovnykh pryntsyypiv mediatsiyi v tsyvil'no-pravovykh vidnosynakh. Aktual'ni problemy vitchyznyanoi yurysprudentsiyi. № 5. S. 55-58 [in Ukrainian].
6. Proyeckt Zakonu Ukrayiny «Pro mediatsiyu» vid 19.05.2020 № 3504 Ofitsiyyny sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68877 [in Ukrainian].

Е. Н. Борщевская, канд. юрид. наук, доцент
Одесский национальный морской университет
Кафедра гражданского и трудового права
ул. Мечникова, 34, Одесса, 65029, Украина
e-mail: elennika@bigmir.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2549-429X>

ПРАВОВАЯ СУЩНОСТЬ МЕДИАЦИИ И ПРОЦЕССА МЕДИАЦИИ ДЛЯ БЕСКОНФЛИКТНОГО РЕШЕНИЯ СПОРА

Резюме

Актуальность темы исследования обусловлена тем, что в современном мире насущной потребностью все больше становится необходимость оперативно, законно, а главное справедливо разрешить возникший между сторонами спор. Все более популярной становится такая деятельность как медиация. В статье дается определение медиации и процесса медиации как понятий в соотношении статики и динамики, определяются их признаки и главные принципы, которыми следует руководствоваться при медиации и медиационном процессе. Вносятся предложения по эффективному воплощению этого института в современное законодательство, а также требованиям к лицам, которые должны осуществлять медиационную деятельность. Задачи данной статьи, коррелируя с выводами и предложениями, заключаются в разъединении понятийного аппарата правовых институтов медиации и процесса медиации, как статического понятия и динамического процесса; определении общих признаков как признаков медиации и специальных признаков как признаков медиационного процесса; определении специальных принципов свойственных именно процессу медиации; обосновании на законодательном уровне базовых образовательных требований к медиатору и этическим правилам медиатора.

Ключевые слова: медиация, процесс медиации, судопроизводство, признаки медиации, принципы медиации, образование медиатора.

O. M. Borschevska, PhD, Associate Professor
Odessa National Maritime University
of the Department Civil and Labor Law
St. Mechnikov, 34, Odessa, 65029, Ukraine
e-mail: elennika@bigmir.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2549-429X>

LEGAL ESSENCE OF MEDIATION AND PROCESS OF MEDIATION FOR A CONFLICT-FREE DISPUTE RESOLUTION

Summary

The relevance of the research topic is due to the fact that in today's world there is an urgent need to promptly, legally, and most importantly justice to resolve the dispute that has arisen between the parties. Nowadays, such activities as mediation are becoming more and more popular. The article provides a definition of mediation and the mediation process as concepts in the relationship between statics and dynamics, identifies their features and the main principles that should be followed in mediation and the mediation process. Emphasis is placed on the historical experience of the existence of the beginnings of mediation in the ancient world. Proposals are provided for the effective implementation of this institution in modern legislation, as well as requirements for persons who must carry out mediation activities. The objectives of this article, correlating with the conclusions and suggestions, are

to separate the legal institutions of mediation and the mediation process as a static concept and a dynamic process; identification of general features as signs of mediation and special features as signs of the mediation process; defining special principles specific to the mediation process; substantiation at the legislative level of basic educational requirements for a mediator and ethical rules of a mediator. Consider the possibility at the legislative level to provide for the possibility of appealing the mediation agreement under certain conditions, for example, if the information considered in the mediation process was misrepresented by one or both parties, or it turns out that the mediator abused his position or rights. It turns out that mediation and the mediation process can become an equal tool for resolving disputes with the highest effect of positivism to protect the rights and interests of the parties.

Keywords: mediation, mediation process, litigation, signs of mediation, principles of mediation, mediator education.